

آسیای مرکزی و بازار جهانی سیمان

در حال حاضر بازار جهانی سیمان با نرخ رشدی معادل ۶ درصد در سال روبرو می باشد. بر اساس برآوردهای صورت گرفته تولید سیمان در حال حاضر حدود ۲/۵ میلیارد تن در جهان می باشد. کشورهای قبیل چین ۴۴ درصد، کشورهای اتحادیه اروپایی ۱۰ درصد، هند ۶/۲ درصد، ایالات متحده امریکا، ۴ درصد، ژاپن، ۲/۷ درصد و روسیه ۲/۲ درصد از مجموع تولید جهانی سیمان را در اختیار دارند. به موجب پیش بینی ها، در سال ۲۰۱۰ میلادی میزان تولید سیمان در جهان به ۳ میلیارد تن خواهد رسید. از لحاظ ارزش نیز مجموع سیمان تولید شده در سال ۲۰۱۰ میلادی بالغ بر ۲۵۰ میلیارد دلار آمریکا خواهد بود.

در سال های اخیر تقاضای سیمان در جهان به طور متوسط ۵ درصد در سال رشد دارد. در این صورت در برخی مناطق کمبود شدید و در دیگر مناطق، مازاد بیش از حد سیمان مشاهده می شود که تامین سیمان مورد نیاز کشورهای مصرف کننده مشروط به عملیات گسترده صادرات و واردات این کالا می باشد. بیش از ۸۰ درصد میزان تولید سیمان، در امور ساختمانی بکار برده می شود. در ارتباط با تجمیع آتی صنایع و جمعیت در شهرهای بزرگ و توسعه همه جانبه زیر بنا، رشد شتابان تقاضای سیمان در کشورهای آسیا قابل انتظار است. مثلاً، در حال حاضر، کشور چین بزرگترین مصرف کننده جهانی سیمان می باشد که ۴۵ درصد از مصرف کل سیمان جهان را به خود اختصاص داده است.

در حال حاضر در بازار جهانی سیمان، برخی تولید کنندگان بزرگ نظیر Lafarge (فرانسه)، Holcim (سوئیس)، Heidelberg Cement (آلمان)، Italcementi (ایتالیا)، RMC (بریتانیای کبیر)، Siam Cement (تایلند) و Taiheiyo (ژاپن) از جایگاه برتری برخوردارند.

بازار سیمان بیشتر در خصلت منطقه ای آن نهفته است چون به علت جرم حجمی بالا، هزینه های حمل و نقل، سهم بسزایی در افزایش قیمت این کالا دارد. وضعیت برخی از کشورهای پیشرو در صنعت سیمان جهان به شرح زیر می باشد.

چین: کشور چین بزرگترین تامین کننده جهانی سیمان است. ۲۱ درصد حجم کل تولید سیمان در بازار جهانی به این کشور تعلق دارد. میزان سالانه تحویل سیمان چینی به بازار جهانی افزایش داشته و در حال حاضر به ۳۶ میلیون تن رسیده است. در ضمن جغرافیای تحویل آن به طور قابل ملاحظه گسترش پیدا نموده است و ایالات متحده امریکا بزرگترین مصرف کننده آن می باشد.

تعداد موسسات اختصاصی در تولید سیمان در چین در حدود ۵ هزار بوده و اکثریت آنها تولید کنندگان کوچک و متوسط هستند. با توجه به گرایش های اخیر در بازار چین و از جمله فرآیند ظهور شرکتهای معظم از طریق متحد شدن موسسات کوچک، پیش بینی می شود دورنمای میان مدت تولید کنندگان کوچک و متوسط با میزان تولید سیمان کمتر از ۳۰۰ هزار تن به سبب عدم قابلیت رقابت پذیری از میدان بازار، دور خواهند شد. در این صورت در حجم کل تولید آن، سهم تولید شده به صورت خشک به طور متوسط تا ۷۰ درصد افزایش پیدا می کند. تجدید ساختار صنایع سیمان منجر به فرآیند فعال ادغام و جذب شده که مورد اخیر به نوبه خود به رشد

متمرکز تولید سیمان منجر می شود. سهم ۱۰ واحد بزرگترین موسسه در میزان کل تولید سیمان در کشور چین در سال ۲۰۱۰ میلادی تا ۳۰ درصد خواهد رسید.

لازم به یاد آوری است که امروزه ۴۰ درصد از حجم سیمان تولیدی در چین نه فقط توسط تکنولوژی کهنه و فرسوده از لحاظ ماهوی و شکلی بلکه تقریباً به شیوه دستی صورت می گیرد و این امر تاثیر منفی بر کیفیت از جمله بر سیمان تحویلی برای صادرات به کشورهای جامعه مشترک المنافع دارد.

در حال حاضر بازار چین شدیداً طبقه بندی گردیده است، بدان معنا که فقط ۱۰ درصد از میزان کل تولید سیمان در این کشور به ۵ شرکت بزرگ تولید کننده چینی تعلق دارد. در عین حال ۵ شرکت بزرگ جهانی ۲۸ درصد بازار جهانی سیمان را تحت کنترل خود دارند. از جمله، مجموعه سهام برخی شرکتهای تولید کننده سیمان به شرکت فرانسوی «Lafarge» تعلق دارد که بزرگترین سرمایه گذار خارجی در صنایع تولید سیمان چین می باشد. علاوه بر آن، ناگفته نماند که چنین شرکتهای معظمی همانند Heidelberg, Holcim (International Finance Corporation), Morgan & Stanley, مهمترین شرکتهای تاثیر گذار در صنعت سیمان جهان می باشند. شرکتهای مزبور از جمله Lafarge, Heidelberg, Holcim در حال حاضر حدود ۸۰ درصد سهم بازار اروپا را کنترل می کنند. لازم به تاکید است در صورت تمایل شرکتهای غربی به کاهش میزان حضور خود در صنایع سیمان سازی چین، این کشور ممکن است موقعیت خود را در تولید سیمان جهان از دست بدهد. بعقیده کارشناسان از هم اکنون این وضعیت برای تولید سیمان چین متصور است.

به موجب پیش بینی تحلیلگران رشته سیمان، حفظ آهنگ های بالای رشد اقتصاد، رشد سالانه میزان بازار داخلی در سطح ۸ درصد را برای سیمان برآورد می نماید که برای نگهداری چنین وضعیتی، شرکتهای بزرگ تولید کننده نقش بسزایی دارند.

کشور هند: این کشور دومین تولید کننده جهانی سیمان می باشد که طی دو دهه اخیر با تمرکز بر صنایع تولید سیمان و اتخاذ اقدامات جامع در مسیر نوسازی و تجهیز فنی شرکتهای خود توانسته است به این مهم دست یابد. بعنوان مثال تنها طی سالهای ۲۰۰۰ لغایت ۲۰۰۶ میلادی میزان تولید سیمان در کشور هند به ۱/۷ برابر افزایش و به ۱۵۹ میلیون تن رسیده است. در نتیجه سهم کشور هند در تولید جهانی سیمان از ۶ درصد نیز فراتر رفته است.

صنایع سیمان سازی هند هم شامل برخی شرکتهای کوچک و بزرگ می باشد که روزانه ۷,۵ هزار تن سیمان در این کشور تولید می کنند. این میزان ۸۵ درصد سیمان تولید شده در کشور هند را تشکیل می دهد. همچنین شرکتهای معظم تولید کننده سیمان در این کشور نیز توانایی تولید سالانه بیش از یک میلیون تن از این کالا را در سال دارند. در حال حاضر در کشور هند ۱۲۴ کارخانه بزرگ و ۳۶۵ کارخانه کوچک موجود است. ضریب استفاده از ظرفیت های تولیدی موجود حدود ۸۰ درصد را تشکیل می دهد. در موسسات مدرنیزه شده معاصر کشور هند تکنولوژی تولید سیمان توسط روش خشک و در کارخانه های قدیمی از روش غیر خشک برای تولید سیمان استفاده می نمایند. در انتظار است که در سال های ۲۰۰۸ و ۲۰۰۹ میلادی ظرفیت تولیدی سیمان در کشور هند به ۱۹۵/۲ میلیون تن برسد و تقاضای سیمان ۱۶۸/۲ میلیون تن را تشکیل خواهد داد. اکثریت

کارخانه های سیمان سازی در کشور هند در نزدیکی منابع مواد خام و انرژی واقع اند و از این رو حدود ۵۰ درصد سیمان در مناطق جنوبی کشور هند تولید می شود.

کشور هند تقریباً سالانه ۸-۶ میلیون تن سیمان به بازارهای جهانی صادر می نماید. سهم صادرات در میزان کل تولید زیاد نیست (شاخص مذکور در سال ۲۰۰۶ میلادی ۵/۵ درصد را تشکیل داده است). در عین حال باید خاطر نشان ساخت که هند پتانسیل هنگفت قادر به رفع نمودن کامل نیاز موجود به سیمان در کشورهای خاور نزدیک و آسیای جنوب شرقی را دارا می باشد. این امر توسط موقعیت جغرافیایی مناسب آن، وجود ذخایر چشمگیر سنگ آهک و زغال و همچنین داشتن تکنولوژی مدرن تولید توضیح داده می شود. طبق برآوردها، ذخایر معادن سنگ آهک در کشور هند بیش از ۹۰ میلیارد تن را تشکیل می دهد.

همپا با رشد تولید سیمان در هند، مصرف آن هم افزایش می یابد. بیش از ۶۰ درصد سیمان تولیدی در کشور در امور ساختمان برای تهیه مسکن بکار برده می شود. گرچه رویهمرفته در کشور هند تولید مازاد بیش از حد است و در مصرف سیمان در برخی مناطق کمبود آن احساس می شود. تقاضای فعال سیمان در بازارهای جهانی (به ویژه در کشورهای خاور نزدیک) افزایش میزان صدور آن را تشویق می کند. تقاضای بالا در بازار داخلی هند می تواند باعث کاهش میزان صدور تا ۳ میلیون تن در سال ۲۰۱۰ گردد.

ایالات متحده آمریکا: آمریکا بزرگترین واردکننده جهانی سیمان است. در این کشور ۱۱۳ کارخانه تولید سیمان فعالیت دارند که در ۳۷ ایالت این کشور پراکنده می باشند. همچنین دو کارخانه تولید سیمان در پورتو ریکو نیز متعلق به صنایع سیمان آمریکا می باشد. بر این اساس میزان تولید کل سیمان در آمریکا ۱۱۵ میلیون تن در سال می باشد. معهدا این میزان تولید کفاف مصرف داخلی را نداده و این کشور ناگزیر از واردات مقادیر زیادی سیمان از بازارهای جهانی می باشد که این میزان تقاضا بر روی قیمت سیمان در بازارهای جهانی نیز تاثیر گذار بوده است. میزان سیمان وارداتی آمریکا در سال ۳۶ میلیون تن می باشد.

روسیه: در حال حاضر در کشور روسیه ۵۰ کارخانه تولید سیمان با ظرفیت تولید ۷۲/۸ میلیون تن فعال هستند. بر اساس نتایج حاصل از تحلیل پروژه های سرمایه گذاری در صنایع روسیه، کارشناسان شرکت «INFOLine» مطالعه برای احداث ۴۷ پروژه دیگر را با ظرفیت بیش از ۲۲ میلیون تن طی سال های ۲۰۰۸ - ۲۰۱۰ در دستور کار دارند.

بر اساس نتایج حاصل از بررسی های صورت گرفته در مورد «بازار سیمان روسیه فدراسیون در سال های ۲۰۰۷ - ۲۰۱۰» تحلیلگران بازار سیمان بر این باورند که کمبود سیمان در بازارهای جهانی و افزایش مکرر قیمت آن در بازار، فرصت مناسبی برای روسیه جهت توسعه زیرساختهای تولید سیمان فراهم گردیده است. این وضعیت امکان جلب سرمایه ها را در این بخش فراهم می نماید تا از محل احداث کارخانه های جدید میزان تولید سیمان را بالا برده و سهم بیشتری از بازار را بخود اختصاص دهند. رشد شتابان احداث مسکن، واحدهای غیر مسکونی و واحدهای زیرساخت که به طور چشمگیر تقاضای بتن و محصولات بتن مسلح را به همراه داشته است از عواملی است که افزایش تقاضا برای سیمان را به همراه داشته است.

رشد سریع نرخ مصالح ساختمانی و از جمله سیمان، افزایش قیمتها در بخش مسکن را به همراه داشته است و این امر به نوبه خود باعث ایجاد تورم در بخش مسکن شده و اجرای پروژه ملی «مسکن مناسب» روسیه را

با مشکل مواجه ساخته است. برای کنترل بحران بوجود آمده، مقامات فدرال روسیه، تنظیم فرآیند قسمت گذاری صنایع مصالح ساختمانی از طریق عرضه مستقیم محصولات در بازار بورس را پیشنهاد نموده اند. بر اساس نتایج سال ۲۰۰۷ میلادی رشد نرخ سیمان حدود ۷۵ درصد بوده است. بر این اساس بمنظور تثبیت وضعیت بازار مصالح ساختمانی، بخش خدمات ضد انحصاری فدرال روسیه، لغو عوارض گمرکی برای واردات سیمان و نیز وضع عوارض گمرکی برای صادرات سیمان به خارج از روسیه را پیشنهاد نموده و همزمان تکمیل فرآیند معامله مصالح ساختمانی در بازار بورس و سامان دهی سیستم فروش مستقیم سیمان به مردم را از جمله راهکارهای مناسب برای تثبیت بازار عنوان نموده است. همچنین بخش خدمات مزبور جلب شرکتهای بزرگ تولید کننده سیمان برای سرمایه گذاری در صنایع سیمان روسیه را پیشنهاد نموده است.

کارشناسان بر آن باورند که موفقیت بورس سیمان روسیه در صورت حضور تمامی شرکتهای تولید کننده سیمان و توجه وارد کنندگان سیمان به بورس، قابل حصول خواهد بود.

بزرگترین تولید کنندگان سیمان در جهان (میلیون تن)

کشور	سال ۲۰۰۰	سال ۲۰۰۱	سال ۲۰۰۲	سال ۲۰۰۳	سال ۲۰۰۴	سال ۲۰۰۵	سال ۲۰۰۶
چین	۵۹۷	۶۶۱	۷۲۵	۸۲۶,۱	۹۷۰	۱۰۶۴	۱۱۳۰
هند	۹۵	۱۰۵	۱۱۵	۱۲۳	۱۳۰	۱۴۵	۱۵۹
امریکا	۸۹,۵	۹۰,۵	۹۱,۳	۹۴,۳	۹۹	۱۰۰,۹	۱۰۱
ژاپن	۸۱,۱	۷۶,۶	۷۱,۸	۶۸,۸	۶۷,۴	۹۶,۶	۶۸
روسیه	۳۲,۴	۳۵,۳	۳۷,۸	۴۱	۴۵,۶	۴۸,۷	۵۴,۷
کره جنوبی	۵۱,۳	۵۲	۵۵,۵	۵۹,۲	۵۴,۳	۵۱,۴	۵۲
اسپانیا	۳۸,۲	۴۰,۵	۴۲,۴	۴۴,۷	۴۶,۶	۵۰,۳	۵۰
کل تولید	۱۶۶۰	۱۷۴۰	۱۸۵۰	۲۰۳۰	۲۱۹۰	۲۲۸۴	۲۵۴۰

بر اساس پیش بینی های انجام شده، کشورهای آسیای مرکزی و افغانستان سالانه ۱۸,۵۶ میلیون تن سیمان مصرف می نمایند که این میزان در سال سال ۲۰۱۲ میلادی به ۳۴ میلیون تن افزایش خواهد یافت.

ازبکستان: کشور ازبکستان از نظر میزان تولید و شاخصه های کیفی سیمان دارای رتبه قابل قبولی در بین کشورهای آسیایی می باشد. در کشور ازبکستان توجه ویژه ای به تجهیز و مدرن سازی کارخانه های موجود در تولید مصالح ساختمانی گردیده است که در این بین بواسطه توجه به همکاری های فنی با شرکتهای

صاحب نام و کلاس خارجی، شرایط مساعدی برای افزایش بهره وری کارخانه های سیمان فراهم گردیده است.

در ازبکستان در حال حاضر ۶ کارخانه سیمان سازی با ظرفیت تولید مشترک ۶,۵ میلیون تن در سال فعالیت می نمایند. شرکت سهامی عام «قرل قوم سیمان» (۳,۰۸ میلیون تن)، شرکت سهامی عام «آهنگران سیمان» (۱,۷۴ میلیون تن) و شرکت سهامی عام «قووه سای سیمان» با تولید سالانه ۹۲۰ هزار تن از جمله بزرگترین کارخانه های تولید سیمان در ازبکستان می باشند. فرآورده های این کارخانجات نیز موفق به دریافت استانداردهای بین المللی نظیر ایزو ۹۰۰۱:۲۰۰۰ سیستم مدیریت کیفیت شده اند.

به واسطه کیفیت بالای سیمان تولیدی در کشور ازبکستان، محصولات این کشور نیز توانسته اند در بازارهای خارجی نیز مشتریان مناسب و پایداری پیدا نمایند.

به موجب مصوبه و فرمان رئیس جمهور ازبکستان مورخ اول ژوئن سال ۲۰۰۷ میلادی «در باره برنامه مدرن سازی، تجدید تجهیزات فنی و تکنولوژی موسسات صنایع مصالح ساختمانی برای سال های ۲۰۰۷-۲۰۱۱» در کشور، اقدامات جامعی در خصوص مدرن سازی، تجدید تجهیزات فنی و تکنولوژی موسسات موجود در زمینه تولید مصالح ساختمانی، مجهز نمودن آنها با آخرین فناوریهای روز دنیا اتخاذ گردیده است که نتیجه امر به تولید محصولات دارای کیفیت بالا و رقابت پذیر منجر خواهد شد که در نهایت افزایش توان صادراتی این کشور را به همراه خواهد داشت.

دولت ازبکستان طی سه سال اخیر، پیشنهاد واگذاری بخشی از سهام شرکتهای تولید کننده سیمان را به سرمایه گذاران خارجی پیشنهاد نموده است که از آن جمله می توان به عرضه سهام سه کارخانه فعال از چهار کارخانه موجود تولید سیمان در کشور اشاره نمود. این امر مورد استقبال برخی کشورهای مشتاق به سرمایه گذاری در ازبکستان قرار گرفته است که می توان به تمایل شرکتهایی نظیر شرکت روسی «یوروت سمنت گروپ» اشاره نمود که ۷۵ درصد سهام شرکت سهامی عام «آهنگران سیمان» را به ارزش ۳۲,۴ میلیون روبل خریداری نمود که این مبلغ بابت نوسازی و توسعه ماشین الات و تجهیزات این شرکت هزینه گردید.

همچنین دولت ازبکستان عرضه ۶۴ درصد از سهام شرکت سهامی عام «قریل قوم سیمان» که بزرگترین تولید کننده سیمان در جمهوری می باشد را برای سال ۲۰۰۸ میلادی در دستور کار دارد.

نیاز جمهوری ازبکستان به سیمان سالانه حدود ۴ میلیون تن می باشد که بر اساس برآوردها رشد نیاز این کشور به سیمان سالانه ۳۰ - ۲۰ درصد می باشد. بر این اساس پیش بینی می شود میزان تولیدات این کشور در سال ۲۰۱۲ میلادی به بیش از ۸ میلیون تن سیمان و میزان نیاز آن به سیمان به حدود ۱۲ میلیون تن در سال بالغ گردد.

بر این اساس این کشور سرمایه گذاری یک میلیارد دلاری طی سال های ۲۰۰۷ - ۲۰۱۲ میلادی را در بخش توسعه صنایع تولید سیمان در دستور کار دارد که این امر می تواند توان تولید سیمان را در این کشور به ۱۰ میلیون تن در سال ۲۰۱۲ افزایش دهد. بر این اساس نیز اجرای طرح های نوسازی و تجهیز فنی کارخانه های شرکت سهامی عام «قریل قوم سیمان»، شرکت سهامی عام «آهنگران سیمان»، شرکت سهامی عام «قووه سای سیمان» و شرکت سهامی عام «بیک آباد سیمان» با سرمایه گذاری ۳۰۲/۴ میلیون دلاری از سوی دولت

ازبکستان در دستور کار قرار دارد. همچنین شرکت کره ای Natural Cement corp.Ltd و کارخانه ازبکی Asia cement international احداث کارخانه تولید سیمان با ظرفیت تولید سالانه ۱/۷ میلیون تن استان سرخانداریا در جنوب ازبکستان و با سرمایه گذاری ۳۰۰ میلیون دلاری در حال اجرا می باشد.

در راستای برنامه های دولت ازبکستان برای توسعه صنایع تولید سیمان خود احداث ۵ کارخانه تولید سیمان با ظرفیت نهایی مشترک ۸/۵ میلیون تن در سال در دستور کار قرار دارد که در این خصوص می توان به برنامه های دولت برای احداث کارخانه های تولید سیمان در استان قشقه دریا با ظرفیت ۱/۵ میلیون تن ، استان جیزخ با ظرفیت ۳ میلیون تن، استان تاشکند با ظرفیت ۰/۸ میلیون تن و جمهوری قره قلاپاقستان با ظرفیت تولیدی ۱/۵ میلیون تن در سال اشاره نمود.

تامین مالی کارخانه های در دست ساخت نیز هم از محل هزینه سرمایه گذاری مستقیم خارجی و هم از طریق منابع اعتباری جذب شده بدون ضمانت دولت صورت می گیرد.

قزاقستان: این کشور ۵ کارخانه تولید سیمان دارد که شرکت سهامی عام «Central Asia Cement» (کارخانه سیمان سازی سابق قرغنده «CAC»)، شرکت سهامی عام «شیمکنت سمنت»، شرکت سهامی خاص «سیمی سمنت»، شرکت سهامی عام «وستوک سمنت» (کارخانه سیمان سازی سابق اوست کمینوگورسک) و کارخانه سیمان سازی ساس تیوین در زمره این ۵ شرکت می باشند.

صنایع تولید سیمان قزاقستان نیز از رشد قابل توجهی برخوردار بوده است. در حالی که میزان تولید سیمان در قزاقستان در سال ۲۰۰۱ حدود ۱/۶۹ میلیون تن بوده است، این میزان در سال ۲۰۰۶ به ۴/۹ میلیون تن افزایش یافته است. این درحالی است که رشد مصرف سیمان در قزاقستان از رشد تولیدات نیز فزونی گرفته و این کشور را ناگزیر از واردات سیمان نموده است. رشد سریع مصرف سیمان در جمهوری قزاقستان باعث گردیده است که طی ۴ سال گذشته واردات سیمان این کشور ۳ برابر افزایش یابد. بر اساس پیش بینی متخصصین این کشور سالانه با کمبود ۱ الی ۱/۵ میلیون تن سیمان روبرو می باشد.

مجموع ظرفیت ۵ کارخانه تولید سیمان قزاقستان ۱۰ میلیون تن در سال می باشد اما میزان واقعی تولید در این کشور از ۵ میلیون تن در سال تجاوز نمی کند. به موجب برآوردهای کارشناسان ، مصرف سیمان در کشور بیش از ۶ میلیون تن می باشد که در قیاس با سال ۲۰۰۱ این میزان ۳ برابر رشد داشت.

تولیدکنندگان سیمان در قزاقستان فرسودگی و از رده خارج شدن کارخانجات، مصرف بالای انرژی و عدم تجهیز بموقع کارخانجات را از جمله عوامل کاهش تولید و افزایش قیمت سیمان در این کشور عنوان می نمایند.

قرقیزستان: امروزه در قرقیزستان تنها کارخانه تولید سیمان - مجتمع تولید سیمان - ایرونت در شهر کانت (قد) فعال است. ظرفیت تولیدی این کارخانه ۱/۵ میلیون تن سیمان در سال می باشد. بر اساس اطلاعات بدست آمده، حجم سیمان تولیدی این کشور در حال حاضر بیش از ۱/۰ میلیون تن می باشد که از این میزان حدود ۳۶۶ هزار تن به خارج از کشور صادر می شود. قزاقستان عمده وارد کننده سیمان قرقیزستان محسوب می شود. بنا بر آمار موجود جمهوری قزاقستان سالانه ۱۰۰ هزار تن سیمان از قرقیزستان وارد می کند. در عین حال قرقیزستان سالانه مقادیر زیادی سیمان از کشورهای ازبکستان وارد می کند. برخی تیپ های خاص سیمان نیز به مقدار نه چندان زیاد از کشورهای چین، قزاقستان و سایر کشورها وارد قرقیزستان می شود. معهذا از

طرف دولت قرقیزستان برنامه های توسعه ای برای افزایش تولید سیمان و صادرات آن تا سقف یک میلیون تن در سال ۲۰۱۰ میلادی در دست مطالعه می باشد.

در جنوب قرقیزستان با مشارکت و سرمایه گذاری چین، پروژه احداث کارخانه سیمان شرکت سهامی عام «سیمان قرقیزستان جنوبی» در دست اجرا می باشد. در عین حال احداث کارخانه شرکت سهامی خاص «آق سای سیمان» نیز در دستور کار می باشد که تولیدات این شرکت می تواند نیاز به سیمان را در مناطق جنوبی این کشور برطرف نماید. ظرفیت شرکتهای فوق الذکر بعد از راه اندازی به تولید ۲/۸ میلیون تن سیمان در سال منجر خواهد شد که این میزان نه تنها نیاز این کشور به سیمان را مرتفع نموده بلکه صدور آن را به کشورهای همجوار از جمله تاجیکستان و افغانستان امکان پذیر خواهد ساخت. لازم به تذکر است که صدور سیمان تولیدی در شرکتهای واقع در جنوب قرقیزستان مستلزم ایجاد زیرساختهای ترابری می باشد که در غیر اینصورت صادرات سیمان به بازار قزاقستان مقرون به صرفه نخواهد بود.

در ماه مارس سال ۲۰۰۶ شرکت قزاقستان «کرگنده اسپست سمنت» سهام شرکت سهامی عام «کورمندی سمنت» را خریداری نمود. سرمایه گذاران این شرکت برنامه تولید تا سقف ۳۰۰ هزار تن در سال را برنامه ریزی نموده اند اما متخصصین امر، عدم وجود ارتباط ریلی و وضع نامساعد جاده ها را از مشکلات پیش روی این شرکت برای صادرات سیمان ارزیابی می نمایند.

تاجیکستان: در حال حاضر در این کشور تنها «کارخانه تولید سیمان دوشنبه» فعالیت می نماید که قدمت آن بیش از ۵۵ سال می باشد. ظرفیت نهایی این کارخانه سالانه یک میلیون تن سیمان به شیوه «تر» می باشد. معهذاً بواسطه فرسودگی ماشین آلات و تجهیزات موجود در این کارخانه، تولیدان آن با کاهش چشمگیری روبرو شده است به نحوی که در حال حاضر تنها ۲۵-۲۰ درصد از ظرفیت اسمی این شرکت در حال فعالیت و تولید می باشد. بر این اساس با وجود تولید سالانه ۲۵۰ هزار تن سیمان در تاجیکستان این کشور ناگزیر از واردات سالانه ۵۰۰ هزار تن سیمان می باشد. با توجه به برنامه ریزی های دولت تاجیکستان برای احداث طرح های بزرگ نظیر نیروگاه آبی رنگون، نیروگاه آبی سنک توده و برخی واحدهای تولیدی، پیش بینی می شود این کشور در سال ۲۰۱۰ با کمبود ۱/۶ میلیون تن سیمان در سال مواجه گردد.

ترکمنستان: میزان سالانه تولید سیمان در این کشور حدود ۳۰۰ هزار تن می باشد. در سال ۲۰۰۵ میلادی «کارخانه سیمان سازی کلیاتین» در جمهوری ترکمنستان به بهره برداری رسید. ظرفیت نهایی این کارخانه تقریباً ۱/۰ میلیون تن در سال می باشد که این میزان برای رفع نیازهای داخلی ترکمنستان نیز کفایت نمی کند و لذا تامین نیازهای داخلی، این کشور را ناگزیر از واردات سیمان از سایر کشورها نموده است.

افغانستان: تعداد کارخانه های تولید سیمان در افغانستان ۴ کارخانه می باشد که در حال حاضر تنها کارخانه گوری ۱ (پل خمري) فعال می باشد. کارخانه های هرات، گوری - ۲ و جبل السراج نیز بواسطه از رده خارج شدن در حال مرمت و بازسازی می باشند که با وضعیت فعلی افغانستان مشخص نیست این کارخانه ها چه زمانی به مرحله بهره برداری مجدد برسند. میزان تولید سیمان در افغانستان ۲۵ هزار تن در سال و واردات از پاکستان، ایران و ازبکستان سالانه بالغ بر ۱/۸ میلیون تن می باشد. بخش زیادی از سیمان مصرفی افغانستان از کشور پاکستان تامین می شود. بر اساس برنامه ریزی های صورت گرفته قرار است طی ۵ سال

آینده، کشور افغانستان با راه اندازی مجدد کارخانه های سیمان خود، از واردات سیمان بی نیاز گردد. در نتیجه بازسازی کارخانه های موجود و احداث کارخانه های جدید این کشور را از واردات سیمان بی نیاز خواهد نمود.

تجارت جهانی سیمان: میزان تجارت جهانی سیمان در مقایسه با حجم تولید و مصرف آن چندان زیاد نیست به نحوی که به طور متوسط ۷-۶ درصد را تشکیل می دهد. معهذا با راه اندازی واحدهای جدید تولید سیمان و افزایش تولید آن در کشورهای دارای پتانسیل، حجم تجارت سیمان بطور سالانه در حال افزایش می باشد. بر این اساس در حالی که میزان تجارت سیمان در سالهای ۱۹۷۱-۱۹۷۰ ۲۰ میلیون تن بوده است این میزان در سال ۱۹۹۰ به ۷۱ میلیون تن و در سال ۲۰۰۶ میلادی به ۱۶۸ میلیون تن بالغ گردیده است. در این حال کشورهای نظیر تایلند، ژاپن و ترکیه تا سال ۲۰۰۴ از جمله کشورهای پیشرو در صادرات سیمان به بازارهای جهانی بوده اند. در حال حاضر کشور چین را باید بعنوان بزرگترین صادرکننده سیمان قلمداد کرد. این کشور در سال ۲۰۰۶ میلادی، رتبه نخست در صادرات سیمان را به خود اختصاص داد. در نیمه دوم سال ۲۰۰۷ نیز با وجود حجم بالای سیمان صادراتی در جهان بواسطه نیاز روز افزون کشورها به این محصول، برخی مناطق جهان نظیر آمریکا، کشورهای آفریقایی و خاور نزدیک دچار کمبود سیمان بودند. آمریکا و کشورهای اروپا و آسیا بزرگترین واردکنندگان سیمان می باشند ضمن اینکه تنها سهم آمریکا از واردات سیمان ۲۰ درصد میزان تجارت جهانی سیمان را تشکیل می هد. سهم کشورهای اروپای جنوبی (اسپانیا و ایتالیا) در صادرات جهانی سیمان از ۹ درصد تجاوز نمی کند.

شایان ذکر است در حال حاضر حدود ۷۰ درصد از تجارت جهانی سیمان از طریق مسیرهای دریایی انجام می گیرد.

از سوی دیگر قیمتهای جهانی سیمان نیز در سالهای اخیر رو به رشد بوده و به تازگی نیز این قیمتها به بالاترین رکورد خود رسیده است. افزایش قیمتها را می توان به بالا رفتن نرخ مواد خام و سوخت نسبت داد که تاثیر زیادی بر روی قیمت نهایی محصولات گذاشته است. کاهش ارزش دلار در مقایسه با سایر ارزهای بین المللی نیز در افزایش قیمت سیمان بی تاثیر نبوده است.

نیاز به سیمان نتیجه مستقیم رشد تولیدات صنعتی و فعال شدن سرمایه گذاری در پاره ای از کشورها و مناطق جهان می باشد. این امر بخصوص در کشورهایی که دارای آهنک های بالای رشد اقتصادی می باشند به وضوح قابل مشاهده می باشد چرا که بخش زیادی از سرمایه گذاری های صورت گرفته در این کشورها متوجه حوزه هایی نظیر ساختمان، احداث زیرساختها و غیره می باشد که از جمله بخش های نیازمند به سیمان می باشند.

منبع: هفته نامه «دلاوی پارتتر» شماره ۱۶ مورخ ۲۳ آوریل سال ۲۰۰۸ میلادی چاپ تاشکند. انتشارات وزارت روابط اقتصادی خارجی، سرمایه گذاری و بازرگانی جمهوری ازبکستان.